Hymenoptera. Hártyaröpűek.

HYMENOPTERA NOVA E FAUNA HUNGARICA,

ab Alexandro Mocsáry descripta.

ÚJ HÁRTYARÖPŰEK A MAGYAR FAUNÁBÓL,

leírta Mocsáry Sándor.

1. **Schizocera vittata.** — Rufo-flava, nitida, parcius albo-pubescens; capite nigro, antennarum articulo tertio compresso, lato; labro, clypeo et mandibulis rufo-piceis, genis sat longis albidis, palpis fuscis; mesonoti lobis lateralibus brunneo-nigro-vittatis, pectore nigro-maculato; abdominis segmentis dorsalibus duobus primis, valvulis, tibiis posticis apice tarsisque infuscatis, parte reliqua pedum calcaribusque albido-testaceis; alis fumato-hyalinis, venis stigmateque fuscis, hoc antice pallido, tegulis rufo-flavis. — ♀; long. $6^1/_2$ $^m/_m$.

Schizocerae scutellari Pz. antennarum forma similis et affinis; sed corpore paulo minore et ex parte aliter colorato; a *Cyphona Angelicae* Vill. vero, quoad colorem simillima, praeter staturam minorem: mesonoti lobis lateralibus brunneo-nigro-vittatis antennarumque articulo tertio breviore, compresso, lato, distincta.

In Hungaria centrali ad Budam, medio Augusti anni praeteriti, specimen unicum inveni.

Rőtsárga, fényes, ritka pelyhes fehér szőrrel fedett; feje fekete, csápjainak harmadik íze összenyomott, széles; felsőajka, szájvédője és rágói szurokfeketék rőtbarna tünettel, arcza meglehetősen széles, fehéres, falámjai barnásak; torja középhátának oldalkarélyain barnafekete sáv van, melle fekete foltos; végteste két első hátszelvénye, pelczéi, hátsó lábszárai végükön s a kocsák barnásak, lábainak többi része és a sarkantyúk fehér-szennysárgák; szárnyai füstösen-átlátszók, ereik és jegyeik barnásak, ezek elűl homályosabbak, a tőpikkelyek rőtsárgák. — ♀; hossza $6^1/_2$ $^m/_m$.

A *Schizocera scuttelaris*-hoz csápjainak alakjára nézve hasonló s vele közel rokon; de teste valamivel kisebb és részben másképen szinezett; a *Cyphona Angelicae*-től pedig, melyhez szinezetére nézve igen hasonló, kisebb testalkatán kívül: középháta oldalkarélyainak barnafekete sávja és csápjai harmadik ízének rövidebb, összenyomott és széles volta által különbözik.

A budai Gellérthegyen a múlt év augusztus havának közepén födöztem fel egy példányban.

2. **Emphytus Temesiensis.** — Niger, nitidus, parcius cinereo-pubescens; labro piceo, mandibulis in medio rufis, genis palpisque ex parte albidis; cenchris metanoti testaceis; abdomine sordide-luteo, segmento primo dorsali nigro, secundi et 5—8 basi nonique apice infuscatis, ventralibus margine basali late brunneis, terebra nigra; pedibus rufo-flavis, tibiarum

basi, trochanteribus coxisque posticis apice albidis, tarsorum anteriorum articulo quinto, posticorum vero omnibus brunneis; alis flavescenti-hyalinis, venis et stigmate brunneis, costa fulva, tegulis eburneis. — ♀; long. 9 m/m.

Emphyto serotino Kl. similis esse videtur.

In comitatu Temesiensi Hungariae meridionalis in unico solum specimine inventus.

Fekete, fényes, ritkás hamvasszürke pelyhes szőrrel fedett; felsőajka szurokfekete, rágói középen rőtszinűek, arcza és részben falámjai fehéresek; az utóhát szemcséi világos-agyagsárgák; végteste szennysárga, első hátszelvénye fekete, a másodiknak s az 5—8 töve és a kilenczediknek a vége barnásak, a has szelvényei mellső széleiken szélesen barnák, a tojócső fekete; lábai rőtsárgák, a lábszárak töve, a tomporok s a hátsó csípők vége fehéresek, a két első lábpár kocsáinak ötödik s a hátsóknak összes íze barnák; szárnyai átlátszók sárgás tünettel, ereik és jegyeik barnák, a tőpikkelyek elefántcsont-szinűek. — ♀; hossza 9 m/m.

Az *Emphytus serotinus*-hoz hasonlónak lenni látszatik.

Temesmegyében csupán egy példányban fordult elő.

3. **Athalia rufoscutellata.** — Nigra, nitida, cano-, thoracis dorso cinereo-pubescens; labro, clypeo, mandibularum basi palpisque albido-, collari in medio late interrupto et tegulis rufo-flavis; scutello rufo; abdomine rufo-flavo, segmentis dorsalibus primo et secundi basi terebraque nigris; pedibus rufo-flavis, coxis, tibiarum solum posticarum apice calcaribusque posticis nigris, his anterioribus albidis, tarsorum anteriorum articulis apice saepius leviter infuscatis, posticorum tribus primis late nigro-annulatis, reliquis nigris; alis obscure-hyalinis, basin versus lutescentibus, venis, stigmate, costa et postcosta nigris, costa basi rufo-flava. — ♀; long. 5—6 m/m.

Variat: abdominis segmentis dorsalibus 3—8 vel tantum 6—8 medio nigro-maculatis.

Athaliae annulatae F. Kl. proxima; sed scutello rufo, abdominis segmento dorsali secundo basi nigro, alis tantum basin versus lutescentibus tarsisque ex parte aliter coloratis, distincta.

In Hungaria centrali et meridionali-orientali mense Maio rara est.

Fekete, fényes, fehér-, torjának háta szürke pelyhes szőrrel fedett; elsőajka, szájvédője, rágóinak töve s falámjai fehéres-, a középen szélesen megszakított gallérja és tőpikkelyei pedig rőtsárgák; paizsa rőtszinű; végteste rőtsárga, első hátszelvénye s a másodiknak töve és a tojócső feketék; lábai rőtsárgák, csípői s csak a hátsó lábszárak vége és sarkantyúi feketék, ezek a két első lábpáron fehéresek, a két első pár kocsaízei végeiken néha kissé barnásak, a hátsók három első íze szélesen fekete-gyűrüs, a többi fekete; szárnyai homályos-átlátszók, töveik felé sárgásak, ereik, jegyeik, szegély- vagyis bordaereik s az alszegélyerek feketék, a szegélyerek tövükön rőtsárgák. — ♀; hossza 5—6 m/m.

Néha a végtest 3—8 vagy csak a 6—8 hátszelvénye középen feketefoltos.

Az *Athalia annulata*-hoz közel áll; de paizsa rőtszinű, végteste második hátszelvényének a töve fekete, szárnyai csak tövük felé sárgásak és kocsái részben más szinűek.

A budai hegyek közt és Nagyvárad mellett májusban ritka.

4. **Athalia maculata.** — Nigra, nitida, cano-, thoracis dorso nigro-pubescens; labro vel toto, vel tantum apice, clypeo, mandibularum basi palpisque albido-testaceis; abdomine rufo-flavo, segmentis dorsalibus duobus primis nigris, reliquis in medio uniseriatim nigro-maculatis, maculis magnitudine inaequalibus, ultimis omnium maximis; terebra feminae nigra; pedibus rufo-flavis, coxis ac trochanteribus, tibiarum apice calcaribusque posticis nigris, tarsorum anteriorum articulis omnibus posticorumque tribus primis apice nigro-annulatis, his reliquis nigris; alis obscure-hyalinis, superiorum dimidio basali lutescenti, nervis, stigmate, costa et postcosta tegulisque nigris, costa summo basi fulvescenti. — ♂♀; long. $5^1/_2$—6 $^m/_m$.

Species: thorace cum tegulis abdominisque segmentis dorsalibus duobus primis nigris, his reliquis medio nigro-maculatis, a congeneribus facile cognoscitur.

In Hungaria centrali ad Budapestinum et meridionali ad thermas Herculis sacras Mehadienses, mense Iunio, septem exemplaria conformia inventa.

Fekete, fényes, fehér-, de torjának a háta fekete pelyhes szőrrel fedett; felsőajka vagy egészen vagy csak a végén, szájvédője, rágóinak töve és falámjai fehérsárgák; végteste rőtsárga, két első hátszelvénye fekete, a többi középen egysoros fekete-folttal jelőlt s a foltok nagyságra egyenlőtlenek, a hátsók legnagyobbak; a nőstény petecsöve fekete; lábai rőtsárgák, csipői és tomporai, a lábszárak vége s a hátsó sarkantyúk feketék, a két első lábpár összes s a hátsónak három első kocsaíze végükön fekete-gyürüsek, ezek többiei feketék; szárnyai homályos-átlátszók, a felsők mellső fele sárgás, ereik, jegyeik, szegély- és alszegélyereik s a tőpikkelyek feketék, a szegélyér tövén barnasárga. — ♂♀; hossza $5^1/_2$—6 $^m/_m$.

E fajt: torjának s tőpikkelyeinek, valamint végteste két első hátszelvényének fekete szine s többi szelvényeinek a középen fekete-foltos volta á!tal a rokonfajoktól könnyü megkülönböztetni.

Budapestnél a Zugligetben, továbbá Mehádia és Orsova mellett juniusban gyüjtetett. *

* Ad hoc genus pertinet porro sequens species nova extranea, nempe:

Athalia Páveli. — Nigra, nitida, cano-, thoracis dorso nigro-pubescens; labro nigro; clypeo, mandibularum basi palpisque albido-testaceis; abdomine rufo-flavo, segmentis dorsalibus

5. **Allantus Frivaldszkyi.** — Niger, nitidus, cinereo-pubescens; capite pone oculos dilatato; antennarum articulis duobus primis tertiique basi, labro, clypeo, mandibulis, apice rufo excepto, palpis, pronoti lobis, tegulis, scutello, cenchris metanoti, coxarum apice, trochanteribus, femoribus, tibiis tarsisque flavis; femoribus intermediis subtus, posticis vero apicem versus praesertim intus late brunneis, tibiarum posticarum apice calcaribusque et tarsis omnibus infuscatis; alis flavescenti-hyalinis, venis et stigmate fuscis, hoc antice pallido, costa et subcosta fulvis. — Long. 12 $^{m}/_{m}$.

Femina: abdomine nigro, segmentis dorsalibus primo et 5—8 flavofasciatis, segmentorum 6—7 margine basali anguste, valvulis item et terebra nigris.

Mas: abdomine nigro, segmentis dorsalibus primo et 5—8 flavofasciatis, segmentorum 6—8 margine basali late nigris, valvulis et ventrali ultimo flavis.

Allanto Scrophulariae L. et *annulato* Kl. similis; sed nitidus et ex parte aliter coloratus.

In Hungaria meridionali ad Orsovam a Joanne Frivaldszky detectus et in eius honorem denominatus.

Fekete, fényes, apró hamvas pelyhes szőrrel fedett; feje a szemek mögött szélesbedett; csápjainak két első íze s a harmadiknak a töve, felsőajka, szájvédője, rágói, rőtszinű végök kivételével, előtorjának karélyai, szárnypikkelyei, paizsa, az utóhát szemcséi, a csípők vége, a tomporok, czombok, lábszárak és a kocsák sárgák; a középső czombok alul, a hátsók pedig végeik felé főleg belűl szélesen barnák, a hátsó lábszárak vége és sarkantyúi s az összes kocsák barnásak; szárnyai átlátszó-sárgásak, ereik és jegyeik barnásak, ezek elűl halványak, a szegélyerek és az alszegélyerek barnasárgák. — Hossza 12 $^{m}/_{m}$.

A nőstény: végteste fekete, első és az 5—8 hátszelvénye sárga szalaggal ékesített, a 6—8 mellső széle keskenyen, pelczéi és tojócsöve feketék.

A hím: végteste fekete, első és az 5—8 hátszelvénye sárga szalaggal ékesített, a 6—8 mellső széle szélesen fekete, pelczéi és utolsó hasszelvénye sárgák.

duobus primis terebraque nigris; pedibus rufo-flavis, coxis, trochanteribus tibiarumque apice nigris, tarsorum anteriorum articulis omnibus posticorumque duobus primis apice nigro-annulatis, his reliquis nigris; alis obscure-hyalinis, venis, stigmate, costa et postcosta tegulisque nigris. ♀; long. 5 $^{m}/_{m}$.

Statura et magnitudine *Athaliae maculatae;* sed labro nigro, abdominis segmentis dorsalibus 3—8 inmaculatis, alis ubique aequaliter obscure-hyalinis, costa et postcosta basi haud flavis; ab *Athalia annulata* F. Kl. vero: labro, prothorace, tegulis, costa et postcosta basi, segmento dorsali secundo tars, orumque posticorum articulis tribus ultimis nigris, alis non flavescenti-hyalinis, optime distinquenda.

In Asia minore ad Brussam a Joanne Pável, Musaei Nationalis Hungarici collectore, detecta.

Az Allantus Scrophulariae és annulatus-hoz hasonló; de fényes és részben másképen szinezett.

Magyarország déli részében Orsova mellett Frivaldszky János födözte fel s az ő tiszteletére neveztem el.

6. **Tenthredo gracilenta**. — Nigra, nitida, breviter pubescens; labri apice, clypeo, mandibularum basi, palpis, cenchris metanoti maculaque supra coxas posticas albidis; antennis subtus inde ab apice articuli tertii, femoribus et tibiis tarsisque anterioribus antice virescenti-flavis; abdomine thoracis latitudine, laete rufo, segmentis dorsalibus duobus primis tertiique basi nigris; femoribus tibiisque posticis rufis, illis intus nigro-lineatis, his apice nigro-maculatis, tarsis posticis nigris, articulis primo summo basi quintoque et unquiculis rufescentibus; alis hyalinis, venis, stigmate tegulisque piceis. — ♂; long. $9^1/_2$ $^m/_m$.

Statura et magnitudine fere *Tenthredinis balteatae* Kl.

In montibus Hungariae septemtrionalis a Joanne Pável inventa.

Fekete, fényes, rövid pelyhes szőrrel fedett; felsőajkának a vége, szájvédője, rágóinak töve, falámjai, az utóhát szemcséi s egy folt a hátsó csípők fölött fehéresek; csápjai alul a harmadik íz végétől kezdve, a két első lábpár czombjai, szárai és kocsái elűl zöldessárgák; végteste olyan széles mint a torj, élénk rőtszinű, de a két első hátszelvénye és a harmadiknak a töve feketék; hátsó czombjai és lábszárai rőtszinűek, amazok belűlről fekete-vonalasak, ezek végeiken fekete-foltosok, hátsó kocsái feketék, első ízök tövön és az ötödik, valamint a karmok rőtszinbe játszók; szárnyai átlátszók, ereik, jegyeik és tőpikkelyeik szurokfeketék. — ♂; hossza $9^1/_2$ $^m/_m$.

A mármarosi hegyeken Pável János, a Nemzeti Muzeum gyüjtője, födözte fel.

7. **Leucaspis parvicauda.** — Nigra, parce breviterque pilosa; mandibulis rufis, apice nigris; antennarum scapo subtus fulvescenti-flavo; pronoto antice et postice sat late flavo-fasciato, fascia antica ad latera extensa, postica abbreviata; mesonoto medio maculis duabus lineolaque ad originem alarum flavis; scutello postice flavo-lunulato; epimeris metathoracis flavo-maculatis; abdomine capitis et thoracis longitudine, segmentis dorsalibus primo et secundo in medio sat late flavo-fasciatis, fascia primi postice late emarginata, tertio ante marginem posticum flavo-fasciato, fascia medio interrupta, ano flavo-bimaculcto; oviductu brevi, usque ad marginem posticum segmenti secundi tantum producto; pedibus fulvescenti-flavis, femoribus anterioribus basi, posticis vero margine infero dentibusque 14 nigris, dente primo valido, reliquis minimis; alis fusco-hyalinis, apice fumatis parumque violaceo-micantibus, basi paulo dilutioribus, venis fuscis, costa et postcosta basi subferrugineis, tegulis piceis. — ♀; long. 8 $^m/_m$.

Leucaspidi Biguetinae Jur. (Germars Zeitschr. f. Entomologie. I. 1839, pag. 255, n. 23) colore valde similis esse videtur; sed antennarum scapo

subtus fulvescenti-flavo, metathoracis scuto linea tenui transversa flava haud notato, et praesertim oviductu multo breviore : usque ad marginem posticum segmenti secundi tantum producto femoribusque posticis dentibus 14 armatis, distincta.

Etiam *Leucaspidi brevicaudae* Fabr. (Syst. Piez. p. 169. n. 3), speciei e Barbaria descriptae, affinis esse videtur.

In Hungaria centrali et meridionali mensibus gunio et gulio detexi.

Fekete, ritkás rövid szőrrel fedett; rágói rőtszinűek, végeiken feketék; csápjainak tőkocsánja alul vörhenyes-sárga; előtorján elűl és hátul meglehetősen széles sárga szalag van, az első szalag egész az oldalakig terjed, a hátsó rövidített; középtorjának a közepén levő két foltja és a szárnyak eredeténél egy-egy vonal sárgák; paizsa hátul holdalakú sárga folttal jelőlt; a hátsó melloldalak sárga-foltosak; végteste olyan hosszú mint a fej és torj együttvéve, első és második hátszelvénye a középen meglehetősen széles sárga szalaggal ékesített s az elsőnek szalagja hátul szélesen kimetszett, sárga szalag van a harmadik szelvénynek hátsó széle előtt is, de e szalag megszakított, a végszelvény mindkét oldalán sárga-foltos; tojócsöve rövid, csak a második szelvény hátsó széléig terjedő; lábai vörhenyessárgák, a két első lábpár czombjai tövükön, a hátsók pedig alsó szélükön s az itt levő 14 fog feketék, az első fog erős, a többi igen kicsiny; szárnyai barnásanátlátszók, végeiken füstösek s némileg ibolyakék szinbe játszók, tövükön valamivel világosabbak, ereik barnásak, szegély- és alszegély-ereik tövön kissé rozsdásszinűek, a tőpikkelyek szurokfeketék. — ♀; hossza 8 $^{m}/_{m}$.

A *Leucaspis Biguetina*-hoz szinezetére nézve igen hasonlónak lenni látszatik; de csápjainak tőkocsánja alul vörhenysárga, utópaizsa keskeny haránt sárga vonallal nincsen jelőlve s főleg az által különbözik, hogy tojócsöve sokkal rövidebb, mert csak a második szelvény hátsó széléig terjedő, a hátsó megvastagodott czombok pedig 14 foggal fegyverzettek. — A *Leucaspis brevicauda*-val is közel rokonnak lenni látszatik.

Budapest mellett a Gellérthegyen junius közepén és Jassenovánál Temesmegyében a mult év julius havának a végén födöztem fel.

8. **Holopyga similis.** — Cyanea vel viridi-cyanea, parce breviterque pilosa; pro et mesonoto abdomineque supra aureis vel virescenti-aureis, nitidissimis; antennarum articulis duobus primis viridibus, reliquis et palpis nigris; mandibulis rufo-piceis, basi virescentibus; cavitate faciali concinne transverse-striolata; vertice crebrius et subtilius, pro- et mesonoto dispersius et rudius punctato-rugosis, scutello et postcutello crasse cribrato-punctatis; abdomine sat crasse et subdisperse rugosiuscule-punctato, ventre piceo; pedibus viridibus, tarsis fuscis, unquiculis infra tridenticulatis, unquiculo ipso mediocri; alis infuscatis, basi hyalinis, nervis et tegulis nigris. — ♂♀; long. 7 $^{m}/_{m}$.

Mas: feminae similis, tantum lobo medio mesonoti antice nigro-aeneo subtiliterque dense rugosiuscule-punctato.

Holopygae (Ellampo) chrysonotae Förster (Verhandl. nat. Vereins der preuss. Rheinlande und Westphalens. X. Jhrg. 1853, pag. 347, n. 95) simillima; sed constanter maior, corpore ubique fortius punctato, unquiculis infra ita tridenticulatis sicut in *Holopyga inflammata* Först. (*Jurinei* Chevr.); unquiculo ipso nempe fere dimidio breviore, quam in *H. chrysonota* Först. Colore etiam feminae *Hedychri luciduli* Dhlb. valde similis; sed praeter venam basalem seu transverso-medialem angulatim curvatam et unquiculis infra tridenticulatis, etiam punctatura fortiore, distincta.

In Hungaria centrali et meridionali mense Augusto rara est.

Kék vagy zöldes-kék, ritkás rövid szőrrel fedett; elő- és középtorja és végteste felűl aranyszinű vagy zöldes-aranyszinű, igen fényes; csápjainak két első íze zöld, a többi és a falámok feketék; rágói vörhenyes-szurokfeketék, tövükön zöldesek; arczának mélyedése ékesen harántan-rovátkás; fejtetője sűrűbben és finomabban, elő- és középtorja szétszórtabban és durvábban redősen-, paizsa és utópaizsa pedig erősen rostaszerűen-pontozottak; végteste eléggé erősen és kissé szétszórtan redősen-pontozott, hasa szurokfekete; lábai zöldek, kocsái barnásak, karmai alulról három foggal fegyverzettek s maga a karom középszerű nagyságú; szárnyai barnásak, tövükön átlátszók, ereik és tőpikkelyeik feketék. — ♂ ♀; hossza 7 $^{m}/_{m}$.

A hím: a nőstényhez hasonló; de középtorjának közbülső karélya érczes-fekete s finomúl és sűrűn redősen-pontozott.

A *Holopyga chrysonota*-hoz igen hasonló; de állandóan nagyobb, teste mindenütt erősebben pontozott s karmai alulról három foggal akként fegyverzettek, mint a *Holopyga inflammata*-nál; a karom maga ugyanis csaknem felényivel rövidebb, mint a *H. chrysonota*-nál. — Szinezetére nézve a *Hedychrum lucidulum* nőstényéhez is igen hasonló; de azonkívül, hogy alapere szögletesen görbült és karmai alulról háromfogúak, még erősebb pontozata által is különbözik.

Budapest körül Ó-Budánál és a Miksavölgyben s Bácsmegyében a palicsi fürdőnél juliusban és augusztus elején fordult elő.

9. **Holopyga bellipes.** — Mediocris; parce breviterque cinereo-, facie argenteo-pilosis; capite supra cyaneo, subtus viridi, cavitate faciali coriaceo-rugosa; mandibulis tridentatis, basi viridibus, apice ferrugineis, palpis testaceis, antennarum articulis duobus primis viridibus, reliquis fusco-ferrugineis; thorace supra virescenti-cyaneo, collo, prothorace antice, lateribus item pectoris, metathoracis et scutelli viridibus; abdomine cyanescenti-viridi, segmento primo dorsali postice, secundo macula magna in medio, tertio carina tenui obsoletissima violaceis,hoc subtriangulari, apice leviter sinuato; ventre colore viridi et testaceo vario; capite subtilius et densius, thorace fortius et dispersius rugoso-punctatis, abdominis dorso dense rugo-

siuscule-punctato; pedibus cyanescenti-viridibus, femorum apice et tibiis dilute coccineis, calcaribus tarsisque testaceis, horum articulis ultimis infuscatis, unquiculis infra basin versus unidenticulatis; alis obscure-hyalinis, cellula radiali completa, venis brunneis, vena basali seu transverso-medial angulatim curvata, tegulis ferrugineis. — ♀; long. 6 $^{m}/_{m}$.

In Hungaria centrali inventa est.

Animadversio. — *Hedychro flavipedi* Eversm. (Bulletin de Moscou, 1857, pag. 552, n. 4. — Radoszkovsky, Horae Soc. Ent. Rossicae, III. 1865—66. pag. 301, n. 19, et Fedtsenko's Reise in Turkestan. Hymen. Chrysidiformia. 1877, pag. 7, n. 15) valde similis esse videtur forsanque eadem est species; auctores tamen non meminerunt: de macula magna segmenti dorsalis secundi violacea, femorum basi et tibiis dilute coccineis seu nitore coeruleo-rufis notisque aliis.

Középnagyságú; testét ritkás rövid hamvasszürke, de arczát ezüstszinű szőrözet fedi; feje felűl búzavirágkék, alul zöld, arczának mélyedése bőrszerűen ránczos; rágói háromfoguak, tövükön zöldek, végökön rozsdabarnák, falámjai szennysárgák, csápjainak két első íze zöld, a többi sötetes rozsdabarna; torja felűl zöldeskék, nyaka, előtorja elűl, valamint mellének, utótorjának és paizsának oldalai zöldek; végteste kékeszöld, első hátszelvényének a hátsó része, a másodiknak közöpén egy nagy folt s a harmadiknak kevéssé szembetünő keskeny ormója ibolyaszinűek, ez utóbbi szelvény kissé háromszögű, a végén sekélyen öblös; hasa zöld és szennysárga szinektől tarka; feje finomabban és sűrűbben, torja erősebben és szétszórtabban redősen-pontozott; lábai kékeszöldek, czombjainak a vége és lábszárai világos skarlátszinűek, sarkantyúi és kocsái szennysárgák, ezek utolsó ízei barnásak, karmai alul tövük felé egyfogúak; szárnyai homályosanátlátszók, sugársejtjök tökéletes, ereik barnák, alaperök szögletesen görbűlt, a tőpikkelyek rozsdabarnák. — ♀, hossza 6 $^{m}/_{m}$.

Budapest körül egykor Kovács Gyula találta.

Észrevétel. — Az Oroszország- s Turkesztánból leírt *Hedychrum flavipes*-hez igen hasonlónak lenni látszatik s talán csak ama faj is; de a szerzők nem említik azt: hogy a második hátszelvényen ibolyaszínű nagy folt van, a czombok töve s a lábszárak világos skarlátszínűek, azaz rőtszínűek szép kékes tünettel, sem nem szólanak más egyéb fölemlítendő jellegeiről.

10. **Chrysis (Tetrachrysis) placida.** — Mediocris; corpore parcius cinereo-, cavitate faciali planiuscula argenteo-pilosis; hoc cum genis sat latis antennarumque articulis tribus primis laete-viridibus, reliquis palpisque fuscis; mandibulis rufo-piceis, basi viridibus; cavitate faciali punctato-coriacea, superius concinne transverse-striolato et acute marginata, margine leniter transverse-arcuato, vertice et occipite cyaneis, dense rugosiuscule-punctatis, hoc subtus utrinque unidenticulato; thoracis dorso sparsim crasse inaequaliter punctato-rugoso, coeruleo, prothorace et pectoris lateribus in locis nonnullis virescentibus; abdomine latitudine thoracis, subovali, dorso sat convexo, confertim crasse rugosiuscule-punctato et rubro-

aureo, segmento primo cyaneo, margine apicali tenuiter viridi-aureo limbato, segmentis secundo et tertio margine basali anguste nigro-aeneis carinulaque mediana bene distincta instructis; serie ante-apicali foveolis profundis, magnitudine mediocribus, lateralibus maioribus; margine apicali quadridentato, dentibus triangularibus acutis, intermediis longioribus, emarginatura centrali profunde arcuata, externis minus profundis; ventre violaceo-cyaneoque vario; femoribus viridi-cyaneis, tibiis virescentibus, tarsis fuscis, calcaribus albidis; alis obscure-hyalinis, venis piceis, tegulis cyaneis, externe virescentibus, celula radiali superius infuscata, incompleta, apice sat late aperta. — ♀; long. $7^1/_2$ $^m/_m$.

Chrysidae fulgidae L. feminae similis; sed fere dimidio minor et praeter sexum diversum: cavitate faciali superius concinne transverse-striolata et acute marginata, margine leniter transverse-arcuato; abdominis segmentis dorsalibus primo cyaneo margine apicali tenuiter viridi-aureo-limbato, tertio margine apicali dentibus acutis multo longioribus magisque appro imatis, emarginatura centrali auguste et profunde arcuata, alis cellula radiali apice latius aperta etc. distincta. — Magnitudine, forma capitis et abdominis coloreque ex parte *Chrysidi inaequali* Dhlb. vicina; sed occipite subtus utrinque unidenticulato, abdominis segmento dorsali primo cyaneo, alis cellula radiali apice latius aperta, optime distinquenda.

In Hungaria centrali inventa est.

Középnagyságú; teste ritka hamvas-, de arczának laposdad mélyedése ezüstszinű-szőrözettel fedett; ez, a meglehetősen széles pofa és csápjainak három első íze élénk-zöldszinűek, a többi ízek s a falámok barnásak; rágói vörhenyes-szurokfeketék, tövön zöldek; arczának mélyedése bőrszerűen-pontozott, felűl ékesen harántan-rovátkás és éles párkánynyal ellátott, a párkányzat kissé hazántan-íves, kék fejtetője és nyakszirte sűrűn és némileg redősen-pontozott, kékszinű, de előtorja és mellének oldalai némely helyeken zöldesek; végteste olyan széles mint a torj, csaknem tojásdad, felűl meglehetősen domború, sűrűn, erősen s némileg redősen-pontozott és vöröses-aranyszinű szegélylyel ékesített, második és harmadik szelvénye mellső szélén keskenyen fekete-bronczszinű és jól látható közép-ormóval ellátott, a harmadik végelőtti-sora mély és középnagyságú gödröcskékkel bir, melyek közől az oldalasak nagyobbak, végszéle négyfogú, a fogak háromszögűek és élesek, a közbülsők hosszabbak, a központi kimetszés mélyen ívelt, a külsők kevéssé mélyek; czombjai zöldes-kékek, lábszárai zöldesek, kocsái barnásak, sarkantyúi fehéresek; szárnyai homályosan-átlátszók, ereik szurokfeketék, a tőpikkelyek kékek, kivűlről zöldesek, a sugársejt felűl barnás, tökéletlen, a végén meglehetősen szélesen nyitott. — ♂; hossza $7^1/_2$ $^m/_m$.

A *Chrysis fulgida*-nak a nősténynyhez hasonló; de csaknem felényivel kisebb és nem tekintve már magát az ivar-különbséget, különbözik tőle

még azáltal is, hogy: arczának mélyedése felűl ékesen harántan-rovátkás és élesen párkányzott, a párkányzat kissé harántan-íves; végtestének kék első hátszelvénye végszélen keskeny zöldes-aranyszinű szegélylyel ékesített, a harmadik szelvény végső szélének éles fogai sokkal hosszabbak s egymáshoz közelebb fekvők, a központi kimetszés keskenyen és mélyen íves, szárnyainak sugársejtje a végén szélesebben nyitott. — Nagyságára, fejének és végtestének alakjára és részben testének szinezetére nézve, a *Chrysis inaequalis*-hoz legközelebb áll; de nyakszirtének mindkét oldalán alul egy-egy fogacskája van, végtestének első hátszelvénye kék, szárnyainak sugársejtje a végén szélesebben nyitott.

Budapest körül találtatott.

11. **Pompilus luctuosus.** — Ater, brevissime fusco-sericeus et sparsim nigro-pilosus; mandibulis in medio rufis, apice nigris; his basi, clypei in medio leviter sinuati lateribus et orbitis internis subtus argenteo-sericeis; inquiculis (in exemplaribus senis etiam aculeis) apice rufescentibus; alis fusco-hyalinis, apice fumatis, nervis tegulisque nigris.

Femina: maculis mesosterni coxarumque omnium argenteo-sericeis; tarsis anticis uniseriatim longe aculeatis; abdominis segmentis dorsalibus 1—3 margine apicali fasciatim glauco-sericeis, fasciis succesive angustius interruptis. — Long. 14—16 $^{m}/_{m}$.

Mas: tarsis anticis breviter aculeatis: abdominis segmentis dorsalibus 1—3 margine apicali fasciatim glauco-sericeis, fasciis integris antice anguste emarginatis, septimo basi dense niveo-tomentoso. — Long. 12 $^{m}/_{m}$.

Species haec eximia in Hungaria centrali in montibus ad Budam sitis mensibus Junio et Augusto rara est.

Animadversio. — *Pompilo moesto* Kl., speciei e Syria descriptae (Symbolae Physicae. IV. 1834. tab. XXXVIII. fig. 12. ♀) valde similis esse videtur, eandemque solum existimarem speciem, si mas descriptus et data magnitudo feminae exemplaribus nostris conveniens esset: haec enim sunt *Pompili viatico* multo maiora et validiora; auctor insuper pedes immaculatos esse dicit.

Mélyfekete, igen rövid barnás selyemszerű sűrű szőrözettel s itt-ott hosszabb fekete szőrszálakkal fedett; rágóinak közepe rőtszinű, vége fekete; ezeknek a töve s a középen sekélyen öblös szájvédőnek oldalai és a belső szemkörök alul ezüstszinű selymes-szőrűek; karmai (a nem friss kikelésű példányoknál a tövisek is) végeiken rőtszinbe játszók; szárnyai átlátszóbarnásak, végeiken füstösek, ereik és tőpikkelyeik feketék.

A nősténynél: a középmelloldalak és a csípők ezüstszinű selymesszőrűek; az első lábpár kocsái egyszoros hosszú tüskékkel fegyverzettek; végtestének 1—3 hátszelvénye hátsó felén kékesfehér-selyemfényű szőrrel szalagszerűen ékesített s a szalagok mindinkább keskenyebben megszakították. — Hossza 14—16 $^{m}/_{m}$.

A hímnél: az első lábpár kocsái rövid tüskékkel fegyverzettek; végtestének 1—3 hátszelvénye hátsó felén kékesfehér-selyemfényű szőrrel sza-

lagszerűen ékesített, a szalagok egészek s csak elűl kissé kicsípettek, a hetedik tövön apró sűrű hófehér bolyhos-szőrrel fedett. — Hossza 12 $^{m}/_{m}$.

E szép faj a budai hegyeken junius és augusztusban ritka.

Észrevétel. — A Szyriából leírt Pompilus moestus-hoz igen hasonlónak lenni látszatik s csupán annak tartanám, ha a hím is le volna írva és a nősténynek jelzett nagysága a mi példányainkéval megegyező volna; mert ezek a Pompilus viaticus-nál sokkal nagyobbak és testesebbek; de meg a szerző a lábakat nem-foltosaknak mondja.

12. **Pompilus laesus.** — Ater, brevissime fusco-sericeus; mandibulis apice obscure-rufis; pro- et metanoto flavo-rufis, illo transverso, hoc postice oblique-truncato lateribusque supra leviter exciso-dentatis; calcaribus nigris, anticis basi obscure-rufis; alis fumato-hyalinis, nervis tegulisque nigris. — ♀; long. 6—9 $^{m}/_{m}$.

Pompilo coccineo F. colore et forma metathoracis similis; sed statura fere dimidio minore, abdomine unicolore, alis ubique aequaliter fumatis distinctus; a *Homonoti sanquinolenti* F. femina vero, mihi in natura ignota-metathoracis forma alia, abdominis segmentis dorsalibus postice pube pruinosa fere argentea haud vestitis calcaribusque nigris, praesertim differre videtur.

In Hungaria centrali mensibus Junio et Julio quattuor feminae conformes inventae.

Mélyfekete, igen rövid barnás selyemszerű sűrű szőrözettel fedett: rágóinak a vége sötétes-rőtszinű; torjának elő- és utóháta sárgásvörös, amaz harántos, ez hátul ferdén-csonkított s oldalai felűl sekélyen kimetszvefogasak; sarkantyúi feketék, az elsők tövükön sötét-rőtszinűek; szárnyai füstösen-átlátszók, ereik és a tőpikkelyek feketék. — ♀; hossza 6—9 $^{m}/_{m}$.

A *Pompilus coccineus*-hoz utótorjának szinezetére és alakjára nézve hasonló; de nagyságra csaknem félakkora, végteste egyszinű és szárnyai mindenütt egyformán füstösek; a *Homonotus sanquinolentus* nőstényétől pedig — melyet természetben nem ismerek — azáltal különbözik, hogy utótorja más alakú, végteste hátszelvényeinek hátsó szélén deres, csaknem ezüstszinű pehely nincsen és sarkantyúi feketék.

Budapest mellett, junius és julius hónapokban, eddig négy, tökéletesen egyenlő szinű nöstény gyüjtetett.

13. **Pompilus lateritius.** — Niger, brevissime fusco-sericeus; labro, clypei limbo apicali et mandibulis, apice excepto, rufis; clypeo, orbitis internis subtus, mandibularum basi, mesosterno, pedibus abdominisque segmentis dorsalibus 1—3 margine apicali cinereo-pruinosis; thorace supra et lateribus tegulisque lateritiis, pectore nigro; alis fumato-hyalinis, nervis stigmateque nigris. — ♀; long. 8 $^{m}/_{m}$.

Colore thoracis *Calicurgo rubricanti* Lep. haud insimilis esse videtur.

Concinnam hanc speciem in Hungaria centrali, circa finem Julii, in unico solum specimine detexi.

Fekete, igen rövid barnás selyemszerű sűrű szőrözettel fedett; felső-

ajka, szájvédőjének a vége és rágói, hegyök kivételével, rőtszinűek; szájvédője, belső szemkörei alul, rágóinak töve, középmelloldalai, lábai és végteste 1—3 hátszelvényének hátsó széle, igen rövid hamvas deresszőrűek; torja felűl és oldalain és a tőpikkelyek téglavörösek, melle fekete; szárnyai füstösen-átlátszók, ereik és jegyeik feketék. — ♀; hossza 8 $^{m}/_{m}$.

Torjának szinezetére nézve a *Calicurgus rubricans*-hoz hasonlónak lenni látszatik.

E csinos fajt, az 1876-ik év julius havának a végén, a Gellérthegyen csupán egy példányban födöztem fel.

14. **Tachytes strigosus.** — Niger, parce pubescens; facie argenteo-tomentosa; clypeo ante marginem apicalem nitido sparsim crasse punctato, mandibulis in medio rufis; fronte, vertice, mesonoto et scutello dense rugosiuscule-punctulatis, metanoto supra crebre subtiliter rugoso-punctato, postice et lateribus concinne transverso-strigoso, canalicula media sat profunda; abdomine creberrime subtilissime punctulato, segmentis tribus primis rufis, dorsalibus in margine apicali fasciatim argenteo-tomentosis, reliquis nigris, supra fusco-puberulis, valvula anali dorsali nitida sparsim punctulata; pedibus nigris, pube omnium subtilissima vestitis, tarsorum articulis quattuor ultimis et pedum armatura obscure-ferrugineis, calcaribus bicoloribus: antieis nempe et posticorum secundo basi rufis, intermediis et posticorum primo nigris; alis hyalinis, nervis fuscis, cellula radiali distincte appendiculata, tegulis dilute-rufis. — ♀; long. 9—10 $^{m}/_{m}$.

Species: punctatura, metanoto postice et lateribus concinne transverse-strigoso, calcaribus bicoloribus, cellula radiali distincte appendiculata, facile cognoscitur.

In Hungaria centrali medio gunii et circa finem Augusti haud frequens.

Fekete, ritkás pelyhes szőrű; arczát ezüst szinű molyhos szőrözet fedi; szájvédője végszéle előtt fényes és szétszórtan erősen pontozott, rágói középen rőtszinűek; homloka, fejtetője, torjának középháta és paizsa finomúl és sűrűn némileg redősen-pontozott, utótorja felűl sűrűn finomul redősen-pontozott, hátul és oldalain ékesen harántan-rovátkás, középcsatornája meglehetősen mély; végteste igen sűrűn és finomúl pontozott, három első szelvénye rőtszinű s felűl végszéle előtt ezüst szinű molyhos szőrözettel szalagszerűen ékesített, a többi szelvény fekete, felűl rövid barnás pelyhes szőrű, felső pelczéje fényes és szétszórtan sekélyen pontozott; lábai feketék s nagyon finom apró pelyhes szőrözet fedi, kocsáinak négy utolsó ízüléke és lábainak tüskéi sötétes-rozsdabarnák, sarkantyúi kétféle szinűek: az elsők ugyanis és a hátsók közől a második tövön rőtszinűek, a közbülsők és a hátsók közől az első feketék; szárnyai átlátszók, ereik barnák, a sugársejtnek jól látható függeléke azaz pótsejtje van, a tőpikkelyek világos-rőtszinűek. — ♀; hossza 9—10 $^{m}/_{m}$.

E fajt: pontozatáról, utótorja hátsó részének és oldalainak ékes haránt-

rovátkáiról, kétféle szinű sarkantyúiról, a sugársejt jól látható függelékéről, könnyű megismerni.

Budapest mellett a Gellérthegy alatt s a kincstári erdőnél junius közepén és augusztus vége felé meglehetősen ritka.

15. **Dryudella modesta.** — Nigra, parce cano-pilosa; palpis fuscis; macula transversa reniformi gemina infra ocellos callisque humeralibus pallide-flavis; mesonoto subnitido, subtiliter dense rugosiuscule-punctato, scutello polito, punctis aliquot dispersis impressis, lateribus subrugosis, metanoto opaco, subtilissime inaequaliter reticulato-rugoso, postice subtilissime punctato-coriaceo; abdomine nigro, nitido, segmento primo dorsali postice rufo utrinque maculam transversam pallide-flavam includente, secundo toto rufo, lateribus macula parva nigra notato; pedibus nigris, genibus anticis, tibiis duabus anterioribus externe, femoribus posticis ante apicem tibiisque in medio et tarsis omnibus rufis, horum articulis ultimis infuscatis; alis hyalinis, iridescentibus, superioribus in disco obscurioribus, venis et stigmate brunneis, hoc antice et costa basi pallidis, tegulis obscure-rufis. — ♂; long. 7 $^{m}/_{m}$.

Dryudellae Emeryanae Costa (Annuario del Museo Zoologico della R. Universita di Napoli. IV. 1868, pag. 91, n. 1) colore valde similis esse videtur; sed metanoto antice subtilissime inaequaliter reticulato-rugoso, non vero subtilissime transverse-striolato, posterius haud subbilobo, praesertim distincta. — Etiam *Astatae tricolori* Vanderlinden (Observations sur les Hyménoptères d'Europe de la famille des Fouisseurs. II. 1829, pag. 31, n. 5.), speciei e Hispania descriptae, similis esse videtur; sed metanoto non subtilissime punctato, abdominis segmento tertio nigro, femoribus intermediis totis nigris, optime distinquenda.

In Hungaria centrali medio Junii anni praeteriti detexi.

Fekete, ritkás fehér szőrrel fedett; falámjai barnásak; egy vesealakú haránt kettős folt a pontszemek alatt és vállgümői halványsárgák; torjának középháta kissé fényes, finomúl sűrűn és némileg redősen-pontozott, paizsa csiszolt s rajta néhány elszórt pont látható, oldalain kissé redős, utóháta fénytelen, igen finomúl és egyenlőtlenűl reczésen-ránczos, hátul igen finomúl bőrszerűen-pontozott; végteste fekete, fényes, első hátszelvénye hátul rőtszinű s mindkét oldalán halánysárga haránd foltot zár be, a második egészen rőtszinű s oldalain kis fekete folttal jelölt; lábai feketék, első térdei, a két első lábpár szárai kivűlről, a hátsó czombok végeik előtt, a lábszárak pedig közepükön és az összes kocsák rőtszinűek, ezek utolsó ízei barnásak; szárnyai átlátszók, szivárványszint játszók, a felsők középen sötétebbek, az erek és a jegy barnásak, ez utóbbi elűl és a szegély- vagyis bordáer halványak, a tőpikkelyek sötét-rőtszinűek. — ♂; hossza 7 $^{m}/_{m}$.

A *Dryudella Emeryana*-hoz szinezetére nézve igen hasonlónak lenni látszatik; de torjának utóháta elűl igen finomúl és egyenlőtlenűl reczésen-

ránczos, nem pedig igen finomúl harántan-rovátkás, hátul nem kissé kétkarélyos. — A spanyolországi *Astata tricolor*-hoz is hasonló lehet; de torjának utóháta nem igen finomúl pontozott, végtestének harmadik szelvénye fekete, középső czombjai egészen feketék.

Budapest mellett a Gellérthegyen a múlt év junius havának a közepén födöztem fel.

16. **Dryudella lineata.** — Nigra, parce cano-pilosa; palpis fusco-testaceis; macula transversa reniformi gemina infra ocellos callisque humeralibus pallide-flavis; mesonoto subnitido, subtiliter dense rugosiuscule-punctato, scutello polito, fere laevi, in medio minus profunde longitudinaliter canaliculato, lateribus subrugosis, metanoto subnitido, subtilissime inaequaliter transverse-striolato, postice parum depresso et subtilissime punctato-coriaceo; abdomine nigro, nitido, segmento primo dorsali postice rufescenti utrinque maculam pallide-flavam includente, secundo basi obscure-rufo; pedibus nigris, genibus et tibiis tarsisque anticis pallide-rufis, horum articulo ultimo infuscato, tibiis intermediis obscure-rufis, posticis intus albo-lineatis, tarsis duobus posterioribus rufo-piceis; alis hyalinis, iridescentibus, superioribus in disco et basin versus obscurioribus, venis et stigmate brunneis, hoc antice, costa et postcosta basi pallide-flavis, tegulis rufo-piceis. — ♂; long. 7 $^{m}/_{m}$.

A specie praecedenti: scutello medio longitudinaliter canaliculato, metanoto subnitido, subtilissime inaequaliter transverse-striolato, abdominis segmento dorsali secundo basi tantum obscure-rufo, femoribus tibiisque posticis nigris, his intus albo-lineatis, alarum etiam postcosta basi pallide-flava, distincta. — A *Dyudella Emeryana* Costa vero, colore etiam simili: scutello in medio longitudinaliter canaliculato, mesonoto subnitido, postice parum depresso, haud subbilobo, abdominis segmento dorsali secundo basi tantum obscure-rufo, femoribus tibiisque posticis nigris, his intus albolineatis, optime distinquenda.

In Hungaria meridionali ad pagum Grebenácz, circa finem anni praeteriti, in locis arenosis inveni.

Fekete, ritkás fehér szőrrel fedett; falámjai barnás-szennsárgák; egy vesealakú haránt kettős folt a pontszemek alatt és vállgümői halványsárgák; torjának középháta kissé fényes, finomúl sűrűn és némileg redősen-pontozott, paizsa csiszolt, csaknem síma, közepén mély hosszas csatornával ellátott s oldalain kissé redős, utóháta fénytelen, igen finomúl és egyenlőtlenűl harántan-rovátkás, hátul kissé lapított és igen finomúl bőrszerűenpontozott; végteste fekete, fényes, első hátszelvénye hátul kevéssé rőtszinű s mindkét oldalán halványsárga haránt foltot zár be, a második tövön sötétes-rőtszinű; lábai feketék, az első lábpár térde, szára és kocsái halványrőtszinűek, ez utolsók legvégső íze barnás, a középső pár szárai sötétesrőtszinűek, a hátsó páré belűlről fehér vonallal jelőltek, a két hátsó pár

kocsái vörhenyes-szurokfeketéek; szárnyai átlátszók, szivárványszint játszók, a felsők középen és tövük felé sötétebbek, ereik és jegyeik barnásak, ez utóbbiak elűl s a szegély- és alszegélyerek tövön halványsárgák, a tőpikkelyek vörhenyes-szurokfeketéek. — ♂; hossza 7 $^{m}/_{m}$.

Az előbbi fajtól azáltal különbözik, hogy paizsának közepén hosszas csatorna van, torjának utóháta kissé fényes s igen finomúl egyenlőtlenűl harántan-rovátkás, végtestének második hátszelvénye csak tövön sötétes-rőtszinű, hátsó czombjai és lábszárai feketéek s ez utóbbiak elülről fehér vonallal jelőltek, szárnyainak alszegélyere tövön halványsárga. — A *Dryudella Emeryana*-tól pedig, melyhez szinezetére nézve szintén hasonló, azáltal különbözik, hogy paizsának közepén hosszas csatorna van, torjának utóháta kissé fényes, hátul kevéssé lapított s nem némileg kétkarélyos, végteste második hátszelvényének csak a töve sötétes-rőtszinű, hátsó czombjai és lábszárai feketéek, s ez utóbbiak belűiről fehér vonallal jelőltek.

Temesmegyében Grebenácz falu mellett, a múlt év julius havának a végén, a homokos talajon találtam.

17. **Alyson festivum.** — Nigrum; capite, pro- et mesothorace subnitidis, creberrime subtiliter punctatis et fusco-pubescentibus; antennarum scapo subtus, lineis duabus orbitalibus, mandibulis, apice excepto, scutelloque citrinis; meso- et metapleuris subtus coxisque argenteo-sericeis; metanoto sparsim oblique-strigoso, rufo, area basali nigra; abdomine nitido, laevi, parce cano-piloso, segmentis dorsalibus primo et secundi basi rufis, hoc utrinque albo- maculato, sequentibus nigris, limbos apicali rufescentibus, ultimi subtiliter punctati apice ferrugineo; coxis anticis et posteriorum basi trochanteribusque omnibus rufis; femoribus rufis, posticis apice infuscatis; tibiis anterioribus duabus rufis, intus fuscis, posticis tricoloribus: basi nempe albidis, intus rufescentibus, externe fuscis; tarsis pallide-rufis parumque infuscatis; alis hyalinis, anticis transversaliter fumato-fasciatis. — ♀; long. 6 $^{m}/_{m}$.

In Hungaria centrali inventum est.

Animadversio. — *Alysoni bimaculato* Pz. valde similis et affinis, ita, ut fere tantum metanoti lateribus rufis pedibusque ex parte aliter coloratis differat et detecto mare, forsan tanquam eius varietas consideranda erit?

Fekete; feje, elő- és középtorja kissé fényes, igen sűrűn finoman pontozott és barnás pelyhes szőrrel fedett; csápjainak tőkocsánja alul, két vonal a szemkörökön, rágói, hegyeik kivételével, s a paizs czitromsárgák; a közép- és hátsómelloldalokon alul s a csípőkön ezüstszinű selymes szőrözet látható; torjának utóháta ritkásan ferdén-rovátkás, rőtszinű, alapterűje fekete; végteste fényes, síma s rajta rövid ritkás fehér szőrözet van, az első s a második hátszelvénynek a töve rőtszinű és ez utóbbi mindkét oldalán fehér-foltos, a következők feketéek, végszéleiken rőtszinbe játszók, a finoman pontozott utolsónak hegye rozsdabarna; az első lábpár csípői s a két hátsónak a töve

és az összes tomporok rőtszinűek; czombjai rőtszinűek, a hátsók végeiken barnásak; a két első lábpár szárai rőtszínűek, belűl barnásak, a hátsók: háromszinűek: tövön ugyanis fehérek, belűl rőtszinűek, kivűlről barnák; kocsái halvány-rőtszinűek s kissé barnásak; szárnyai átlátszók, a felsők haránt füstös szalaggal jelőltek. — ♀; hossza 6 $^{m}/_{m}$.

Budapest körül fordult elő.

Észrevétel. — Az *Alyson bimaculatum*-hoz hasonló s vele közel rokon, annyira, hogy — úgy szólván, — csak az utóhát oldalainak r˝tszíne és részben lábainak másféle szinezete által különbözik s a hím felfödöztével talán csak válfaja gyanánt leend tekintendő?

18. **Cerceris penicillata.** — Nigra, subnitida, cinereo-pilosa; antennarum funiculo subtus obscure-rufescenti; metanoti area basali (spa˙io cordiformi) oblique-striata; valvula anali dorsali oblonga, coriaceo-rugosa; alis hyalinis, apice parum fumatis, nervis brunneis, costa rufa, stigmate fulvo vel brunneo, tegulis antice albido-flavis, postice nigris.

Femina: clypei lamina libera porrecta trapezoidali pallide-flava nigroque limbata et apice tenuiter sinuata; mandibularum basi, maculis facialibus duabus, saepe etiam clypei lateribus, magnis, minoribus vero temporum et abdominis segmento primo dorsali utrinque, pronoti fascia medio late interrupta, linea transversa postscutelli, fasciisque dorsalibus segmentorum 2—5 omnibus late interruptis, albido-flavis; pedibus rufis, tarsorum posticorum articulis quattuor ultimis infuscatis, coxis, trochanteribus femorumque anteriorum basi nigris. — Long. 11 $^{m}/_{m}$.

Mas: clypei apice parum elevato niproque limbato; mandibularum basi, facie, antennarum scapo subtus, pronoti fascia medio late interrupta, linea transversa postscutelli fasciisque dorsalibus segmentorum 2—5 omnibus late interruptis, albido-fllavis; pedibus flavis, coxis, trochanteribus duobus primis, femoribus anterioribus postice et posticorum medio nigris; femorum posticorum apice, tibiis tarsisquə rufescentibus, articulis quattuor ultimis infuscatis; segmento dorsali ultimo apice emarginato, sexto ventrali penicillo rigido e setis condensatis inflexis utrinque instructo. — Long. 9—10 $^{m}/_{m}$.

Cerceridi labiatae F. vicina; sed funiculis antennarum subtus tantum obscure-rufescentibus, non laete ferrugineis, fronte et vertice crebrius et subtilius punctatis, mesonoto etiam multo subtilius punctato-rugoro, fasciis abdominis latius interruptis albido-flavis, non citrinis; femina insuper: clypei lamina trapezoidali, non vero rite quadrata; mas: facie pallide-flava, segmento ultimo dorsali apice levius exciso, optime distinquendi.

In Hungaria centrali ad Budapestinum initio Junii haud frequens.

Fekete, kissé fényes, rövid hamvasszürke szörrel fedett; csápostora alul sötétes-rőtszinű; torja utóhátának alap- vagyis szívalakú terűje ferdén-rovátkás; végtestének felső pelczéje hosszas, bőrszerűen-ránczos; szárnyai átlátszók, végeiken kissé füstösek, ereik barnák, a szegélyerek rőtszinűek,

jegyeik barnasárgák vagy barnásak, a tőpikkelyek alul fehéres-sárgák, hátul feketék.

A nőstény: szabadon kiálló szájvédője hosszas négyszögű, halványsárga szinű fekete szegélylyel s a végén sekélyen öblös; rágóinak a töve, két nagy foltja az arczon a szemek előtt és néha a szájvédő oldalain is s kisebbek a halántékon és a végtest első hátszelvényének mindkét oldalán, az előtorjnak közepén szélesen megszakított szalagja, az utópaizs haránt os vonala és a végtest 2—5 hátszelvényének a középen hasonlóképen szélesen megszakított szalagja, fehéres-sárgák; lábai rőtszinűek, a hátsó kocsák utolsó négy íze barnás, a csípők, tomporok és a két első lábpár czombjainak töve feketék. — Hossza 11 $^{m}/_{m}$.

A hím: szájvédőjének a vége kissé emelkedett s fekete szegélyű; rágóinak a töve, arcza, csápjainak kocsánja alul, az előtorjnak középen szélesen megszakított szalagja, az utópaizs haránt os vonala és a végtest 2—5 hátszelvényének a közepén hasonlóképen szélesen megszakított szalagja, fehéres-sárgák; lábai sárgák, csípői, a két első lábpár tomporai és czombjai hátul s a hátsónak a közepe feketék; a hátsó czombok vége, a lábszárak s a kocsák rőtszinűek, ezek utolsó négy íze barnás; a végső hátszelvény a végén kimetszett s a has hatodik szelvényének oldalain sűrű serteszőrökből álló pamat van. — Hossza 9—10 $^{m}/_{m}$.

A *Cerceris labiata*-hoz közel áll; de csápostora alul csak sötétes-rőtszinű, nem élénk rozsdabarna; homloka és fejtetője sűrűbben és finomabban pontozott, valamint középtorja is sokkal finomabbúl redősen-pontozott, és a végtest megszakított szalagjai fehéres-, nem czitromsárgák; a nőstény azonkívül: kiálló szájvédőjének hosszas négyszögletű s nem rendes négyszögű; a hím: arczának halványsárga és végszelvénye végének némileg sekélyebb kimetszésű volta által is, a legjobban megkülönböztethetők.

Budapest mellett a Gellérthegyen és a kincstári erdőnél junius elején meglehetősen ritka.

19. **Cerceris cribrata.** — Nigra, subnitida, crasse cribrato-punctata et cano-pilosa; antennarum funiculo subtus obscure rufescenti; metanoti area basali polita, laevi, medio canaliculata; valvula anali dorsali ovato-elliptica, carinis lateralibus superius coniunctis, coriaceo-rugosa; alis obscure-hyalinis, apice fumatis, nervis stigmateque brunneis, costa ferruginea, tegulis antice albido-flavis, postice nigris.

Femina: clypeo nigro, margine libero emarginato-quadrilobo et parum elevato; mandibularum basi, maculis facialibus duabus magnis, minoribus vero temporum, pronoti et abdominis segmenti primi utrinque fasciisque dorsalibus segmentorum 2—5 in medio valde attenuatis, albido-flavis; pedibus rufis, coxis nigris. — Long. 10—12 $^{m}/_{m}$.

Mas: clypeo flavo, margine libero emarginato-trilobo et anguste

nigro-limbato; mandibularum basi, facie, saepe etiam scapo antennarum subtus, maculis duabus parvis temporum et pronoti, linea transversa post-scutelli, abdominis fasciis dorsalibus segmentorum 2—6 in medio valde attenuatis pedibusque flavis; femorum anteriorum basi, posticorum vero et tibiarum tarsorumque apice parum infuscatis; segmento ultimo apice exciso. — Long. 9—10 $^{m}/_{m}$.

Masc: *Cerceridi labiatae* Fabr. statura et colore similis; sed corpore crasse cribrato-punctato, antennarum flagello subtus obscure-rufescenti, metanoti area basali polita, laevi, non vero oblique-striata, segmento sexto ventrali lateribus penicillo rigido e setis condensatis inflexis haud instructo, distinctus. — Femina vero toto coelo differt.

Species: iam punctatura, a congeneribus facile cognoscitur.

In Hungaria centrali, meridionali et meridionali-orientali, inde a medio gulii usque finem Augusti, in florenti *Eryngio campestri* sat frequens.

Fekete, kissé fényes, erősen rostaszerűen-pontozott és rövid fehér szőrrel fedett; csápostora alul sötétes-rőtszinű; utóhátának alapterűje fényes, síma, közepén csatornás; felső pelczéje tojásdad-kerülékidomú s oldalormói felűl összekötöttek, bőrszerűen-ránczos; szárnyai homályos-átlátszók, végeiken füstösek, ereik és jegyeik barnásak, a szegélyerek rozsda-barnák, a tőpikkelyek elűl fehéres-sárgák, hátul feketék.

A nőstény: szájvédője fekete, szabadon álló széle négykarélyos-kimetszésű s kissé emelkedett; rágóinak töve, két nagy foltja az arczon a szemek előtt s kisebbek a halantékon, az előtorjon és a végtest első szelvényének mindkét oldalán, valamint a 2—5 hátszelvény közepén igen keskenyedett szalagja, fehéres-sárgák; lábai rőtszinűek, a csípők feketék. — Hossza 10—12 $^{m}/_{m}$.

A hím: szájvédője sárga, szabadon álló széle háromkarélyos kimetszésű s keskeny fekete-szegélyű; rágóinak a töve, arcza, gyakran a csápok kocsánja is alul, két kis foltja a halantékon s az előtorjon, utópaizsának harántos vonala, valamint a végtest 2—6 hátszelvényének a középen igen keskenyedett szalagja és lábai sárgák; a két első lábpár czombjának a töve, a hátsónak, a lábszáraknak és a kocsáknak a vége kissé barnás; utolsó szelvénye a végén kimetszett. — Hossza 9—10 $^{m}/_{m}$.

A hím a *Cerceris labiata*-hoz alakra és szinre nézve hasonló; de teste erősen rostaszerűen-pontozott, csápostora alul sötétes-rőtszinű, utóhátának alapterűje fényes, síma, nem pedig ferdén-rovátkás, hasa hatodik szelvényének oldalain sűrű sertékből álló pamat nincsen. — A nőstény pedig hasonlíthatlanúl különbözik.

E fajt már csak pontozatánál fogva is könnyű felismerni.

Budapest, Jassenova és Nagyvárad mellett, julius közepétől fogva augusztus végéig, az *Eryngium campestre* virágzatáról számos példányban gyüjtöttem.

20. **Hoplisus anceps.** — Facie in utroque sexu inferius valde angustata, antennis capite thoraceque simul sumptis brevioribus, apicem versus incrassatis: niger, nitidus, parce pubescens; clypeo valde convexo et toto cum orbitis oculorum internis argenteo-sericeo vestitis, vertice subtiliter coriaceo et subdisperse punctulato, pleuris laevibus ac politis; mesonoto crasse, scutello subtiliter disperseque punctatis, metanoto rude-rugoso eiusque area basali longitudinaliter-striata; abdominis segmentis dorsalibus subtilissime sparsim punctulatis, 1—5 margine apicali pallide-flavo-fasciatis, fascia primi in maribus late interrupta, apud feminas antice emarginata, 2—3 utrinque aucta, medium versus attenuata, in maribus anguste interrupta, in feminis subinterrupta; alis hyalinis, superioribus parte antica lutescentibus, cellula radiali fumata, stigmate fulvo, costa et tegulis externe dilute-ferrugineis.

Femina: facie nigra; clypeo supra sparsim punctulato, inferius grosse punctato; antennarum articulis duobus primis supra nigris, subtus flavo-rufis, reliquis laete rufis tantum articulo ultimo supra infuscato; callis humeralibus, fascia postica pronoti et scutelli flavis; valvula anali dorsali sparsim fortiter punctata; pedibus rufis, coxis, trochanteribus et femoribus (anterioribus duobus late, posticis usque ad medium) nigris. — Long. 11—12 $^{m}/_{m}$.

Mas: clypeo nigro, parte antica pallide-flavo-maculato; antennarum articulo primo subtus flavo, reliquis nigris; fascia pronoti in medio interrupta flava, callis humeralibus et scutello, coxis item et trochanteribus femoribusque nigris, genibus fulvis, tibiis ac tarsis fulvido-flavis, anterioribus duobus antice dilutioribus, tibiis omnibus intus infuscatis. — Long 11—12 $^{m}/_{m}$.

Hopliso quinquefasciato Pz. similis esse videtur.

Species: facie nigra, clypeo et orbitis oculorum internis argenteo-sericeo vestitis, vertice coriaceo subdisperse, mesonoto vero crasse sparsim punctatis, pleuris laevibus ac politis, abdominis fasciis pallide-flavis ex parte anguste interruptis vel subinterruptis, alis basin versus lutescenti-hyalinis; femina insuper: antennarum flagello pedibusque maxima parte laete rufis, valvula anali sparsim fortiter punctata, a congeneribus facile cognoscitur.

In Hungaria centrali, meridionali et orientali, mense gunio, in florenti *Euphorbia glareosa* sat frequens.

Mindkét ivar arcza alul igen keskenyedő, csápjai rövidebbek mint a fej és torj együttvéve, végeik felé vastagabbak: fekete, fényes, ritkás pelyhes szőrű; szájvédője nagyon domború és miként a belső szemkörök, ezüstös selymes szőrözettel fedettek, fejtetője finomúl bőrszerű és kissé szétszórtan pontozott, melloldalai símák és csíszoltak; torjának középháta erősen, paizsa finomúl szétszórtan pontozott, utótorja durván-ránczos és alapterűje hosszrovátkás; végtestének hátszelvényei igen finomúl szétszórtan pontozottak,

*

az 1—5 hátsó szélét halványsárga szalag ékesíti, az elsőnek szalagja a hímeknél szélesen megszakított, a nőstényeknél elűlről kiszélelt, a 2—3 mindkét oldalán szélesbedő, a közepe felé keskenyedő, a hímeknél keskenyen, a nőstényeknél alig megszakított; szárnyai átlátszók, a felsők mellső része sárgás, sugársejtjök füstös, jegyök barnasárga, a szegélyér és a tőpikkelyek kivűlről világos-rozsdabarnák.

A nőstény: arcza fekete; szájvédője felűl szétszórtan finomúl, alul durván pontozott, csápjainak két első ízüléke felűl fekete, alul rőtsárga, a többi élénk rőtszinü s csak az utolsó íz felűl barnás; vállgümői, előtorja és paizsa hátul sárgák; felső pelczéje szétszórtan erősen pontozott; lábai rőtszinűek, a csípők, tomporok és czombok (a két első páré szélesen, a hátsóé közepéig) feketék. — Hossza 11—12 $^{m}/_{m}$.

A hím: szájvédője fekete, előrésze halványsárga-foltos; csápjainak első ízüléke alul sárga, a többi fekete; az előtorjnak középen megszakított szalagja sárga, vállgümői és paizsa, valamint csípői, tomporai és czombjai feketék, térdei barnasárgák, lábszárai és kocsái barnássárgák, a két első elűl világosabb szinű, a lábszárak belűl barnásak. — Hossza 11—12 $^{m}/_{m}$.

A *Hoplisus quinquefasciatus*-hoz hasonlónak lenni látszatik.

E fajt: fekete arczáról, szájvédője és belső szemköreinek ezüstös selymes szőrözetéről, bőrszerü fejtetőjének kissé szétszórt, torja középhátának pedig szétszórt erős pontozatáról, síma és csiszolt melloldalairól, végtestének részben keskenyen vagy alig megszakított halványsárga szalagjáról, szárnytövének átlátszó-sárgás voltáról; a nőstényt azonkívül még: csápostorának és lábainak részben élénk rőtszinéről, felső pelczéjének szétszórt erős pontozatáról, a rokon fajoktól könnyű megkülönböztetni.

Budapest, Nagyvárad és Mehádia mellett, juniusban az *Euphorbia glareosa*-n, meglehetősen gyakori.

21. **Hoplisus nigrifacies.** — Facie in utroque sexu inferius valde angustata, antennis capite thoraceque simul sumptis multo brevioribus, apicem versus incrassatis: niger, subnitidus, parce pubescens; clypeo valde convexo disperseque punctulato, vertice subtiliter coriaceo et subdisperse, mesonoto, scutello et mesopleuris sparsim punctulatis, metanoto rude-rugoso eiusque area basali longitudinaliter-striata; pronoti margine postico flavo; abdominis segmentis dorsalibus quattuor primis disperse, 5-to apud mares etiam 6-to densissime punctulatis, quattuor primis margine apicali pallide-flavo-fasciatis, fasciis omnibus apud feminas anguste, in maribus paulo latius interruptis, duabus intermediis utrinque auctis, ventre unicolore nigro; alis hyalinis, cellula radiali fumata, venis brunneis, costa et postcosta basi rufis, stigmate tegulisque externe dilute-rufis.

Femina: clypeo et antennarum articulis duobus primis tertiique basi nigris, reliquis subtus pallide-flavis, tribus ultimis rufescentibus, supra omnibus nigris; fronte supra antennas et vertice argenteo-sericeo vestitis;

macula vel lineola transversa scutelli flava; pedibus rufis, coxis, trochanteribus et femoribus summa basi, his anticis latius, nigris; valvula anali dorsali subtiliter crebre aciculata et sparsim punctata. — Long. 10 $^{m}/_{m}$.

Mas: clypeo nigro, dense argenteo-sericeo vestito; antennis, scutello, coxis, trochanteribus, femoribus et tibiis duabus anterioribus postice nigris, geniculis rufo-flavis, tibiis anterioribus antice tarsisque flavis, tibiis et tarsis posticis pallide-rufis, tibiis antice vel flavo-lineatis vel intus infuscatis, tarsorum articulo ultimo vel etiam primo infuscatis. — Long. 9 $^{m}/_{m}$.

Species: clypeo valde convexo et cum mesopleuris sparsim punctulatis, abdominis segmentis dorsalibus quattuor primis interrupte pallide-flavo-fasciatis; femina insuper: clypeo et antennarum articulis duobus primis tertiique basi nigris, reliquis subtus pallide-flavis, tribus ultimis rufescentibus, fronte supra antennas et vertice argenteo-sericeo vestitis, pedibus maxima parte rufis, valvula anali dorsali subtiliter crebre aciculata et sparsim punctata; mas: clypeo nigro dense argenteo-sericeo vestito, antennis totis nigris, a congeneribus facile distinquitur.

In Hungaria centrali ad Budapestinum, medio gunii anni praeteriti, duos mares et feminas detexi.

Mindkét ivar arcza alul igen keskenyedő, csápjai rövidebbek, mint a fej és torj együttvéve, végeik felé vastagodottak: fekete, kissé fényes, ritkás pelyhes szőrű; szájvédője nagyon domború és szétszórtan finomúl pontozott, fejtetője finom börszerű és némileg szétszórtan gyöngén pontozott, torjának középháta, paizsa és melloldalai szétszórtan finomúl pontozottak, utótorja durván-ránczos és alapterűje hosszrovátkás; előtorjának hátsó széle sárga; végtestének négy első hátszelvénye szétszórtan, az 5-ik és a hímeknél a 6-ik is igen finomúl pontozott, a négy elsőt végszélén halványsárga szalag ékesíti, a szalagok a nőstényeknél keskenyen, a hímeknél kissé szélesebben megszakítottak, a két elsőé mindkét oldalán szélesebb, hasa egyszinű fekete; szárnyai átlátszók, sugársejtjök füstös, ereik barnák, szegélyű és alszegélyerök tövön rőtszinű, jegyök és a tőpikkelyek kivűlről világos-rőtszinűek.

A nőstény: szájvédője és csápjainak két első ízüléke s a harmadiknak töve fekete, a többi alul halványsárga, a három utolsó rőtszínbe játszó, felűl mind fekete; homloka a csápok fölött és fejtetője ezüstös selymes szőrű; a paizs foltja vagy harántvonala sárga; lábai rőtszinűek, a csípők, tomporok és a czombok töve, ez utóbbiak közől az elsők szélesebben, feketék; felső pelczéje finomúl sűrűn karczos és szétszórtan pontozott. — Hossza 10 $^{m}/_{m}$.

A hím: szájvédője fekete s ezüstszini selymes sűrü szőrözettel fedett; csápjai, paizsa, csipői, tomporai, a két első lábpár czombja és szára hátul feketék, térdei rőtsárgák, két első lábszára elűl és kocsái sárgák, hátsó lábszárai és kocsái halvány-rőtszinűek s a lábszárak elülről vagy sárga vonalosak vagy belűlről barnásak, a kocsák utolsó ízüléke, vagy az első is, barnásak. — Hossza 9 $^{m}/_{m}$.

E fajt: nagyon domború szájvédőjéről s a középmelloldalakkal együtt szétszórt finom pontozatáról, végteste négy első hátszelvényének halványsárga megszakított szalagjáról; a nőstényt azonkívül még: szájvédőjének és csápjai két első ízülékének s a harmadik tövének fekete voltáról, homlokának a csápok fölött és fejtetőjének ezüstös selymes szőrözetéről, jobbára rőtszinű lábairól, felső pelczéjének finom sűrű karczosságáról és szétszórót pontozatáról; a hímet: fekete szájvédőjének sűrű ezüstös selymes szőrözetéről, egészen fekete csápjairól, a rokonfajoktól könnyű megkülönböztetni.

A budai Fáczánynál és kincstári erdőnél, a múlt év junius havának közepén, két hím és nőstény példányban födöztem fel.

22. **Hoplisus minutus.** — Facie in utroque sexu lata: niger, opacus, parce pubescens; vertice crasse et dense, mesonoto et scutello profunde et sparsim, mesopleuris paulo confertius crasse, postscutello grosse punctatis, metanoto rude-rugoso eiusque area basali longitudinaliter-striata; callis humeralibus, fascia postica pronoti et scutelli flavis; abdominis segmento dorsali primo postice convexo, primis duobus crasse, reliquis subtiliter sparsim punctulatis, 1—5 margine apicali flavo-fasciatis, fascia primi antice emarginata, secundi lateribus aucta et in maribus etiam in ventre contigua, apud feminas in medio interrupta, 5-ti fascia latera non attingens; alis hyalinis, cellula radiali et secunda cubitali (apud feminas etiam tertia antice) saturate fumatis, stigmate testaceo, venis fusco-testaceis, tegulis externe pallide-rufis.

Femina: labro et mandibulis nigris; palpis, clypeo, maculis duabus lateralibus supra clypeum aliisque in vertice ante oculos et antennarum scapo subtus flavis; flagello elongato, apicem versus crassiusculo, articulis 2—7 distincte longioribus quam latis, dorso nigris, infra rufo-testaceis, reliquis fuscis; valvula anali dorsali punctato-aciculata; pedibus fulvescenti-flavis, coxis, trochanteribus femoribusque late nigris. — Long. 9 $^{m}/_{m}$.

Mas: palpis, mandibularum basi, labro, clypeo, orbitis oculorum internis et antennarum scapo subtus flavis; flagello nigro, brevi, crassiusculo, articulis 4 – 11 aeque longis ac latis, reliquis parum brevioribus; pedibus flavis, coxis, trochanteribus, femoribus anticis late, posterioribus vero tantum supra tibiisque apice intus et tarsorum posticorum articulis quattuor primis apice, 5-to toto, nigris. — Long. 8 $^{m}/_{m}$.

Hopliso pulchello Wesm. valde affinis esse videtur.

Species: statura minore, facie in utroque sexu lata, punctatura thoracis et abdominis, segmento primo dorsali postice convexo; femina insuper: valvula anali dorsali punctato-aciculata ciculata; mas: mandibularum basi et labro flavis, facile cognoscitur.

In Hungaria orientali detectus est. [1]

[1] Huic generi inscrenda est porro species sequens nova extranea, nempe:

Hoplisus Ottomanus. — Facie lata inferius minus angustata, antennis crassis capite thoraceque simul sumptis multo brevioribus: niger, opacus, parce pubescens; clypeo superius

Mindkét ivar arcza széles: fekete, fénytelen, pelyhes szőrű; fejtetője erősen és sűrűn, középtorja és paizsa mélyen és szétszórtan, középmelloldalai kevéssel sűrűbben erősen, utópaizsa durván pontosak, utótorja durván ránczos s alapterűje hosszrovatkás; vállgümői, előtorjának és paizsának hátsó haránt szalagja sárgák; végtestének első hátszelvénye hátul domború, a két első szelvény erősen, a többi szétszórtan finomúl pontozott, az 1—5 hátsó szélét sárga szalag ékesíti, az elsőnek szalagja elűlről kimetszett, a másodiké oldalain szélesebb és a hímeknél a hason is egész, a nőstényeknél ellenben középen megszakított, az ötödik szelvény szalagja az oldalakat nem érinti; szárnyai átlátszók, sugársejtjök és a második könyöksejt (a nőstényeknél elűl a harmadik is) telített füstös szinű, jegyök szennysárga, ereik barnás-szennysárgák, a tőpikkelyek kivűlről halvány-rőtszinűek.

A nőstény: felsőajka és rágói feketék; falámjai, szájvédője, két oldalfolt a szájvédő fölött s más kettő a szemek előtt a fejtetőn és a csápok kocsánja alul sárgák; csápostora hosszas, a vége felé kissé vastagabb, 2—7 ízök jól láthatóan hosszabb mint a minő széles, felűl fekete, alul rőt-szennysárga, a többi barnás; felső-pelczéje pontozva-karczos; lábai barnasárgák, a csípők, tomporok és a czombok szélesen feketék. — Hossza 9 $^{m}/_{m}$.

A hím: falámjai, rágóinak töve, felsőajka, belső szemkörei és csápjainak kocsánja alul sárgák; csápostora fekete, rövid, kissé vastag, 4—11 ízüléke olyan hosszú, mint a minő széles, a többi kissé hosszabb; lábai sárgák, a csípők, tomporok, az első lábpár czombjai szélesen, a két hátulsóé ellenben csak felűl és hátsó szárai a végükön belűlről, valamint a hátsó kocsák négy első ízülékének vége, az ötödik egészen, feketék. — Hossza 8 $^{m}/_{m}$.

A *Hoplisus pulchellus*-sal igen közel rokonnak lenni látszatik.

E fajt: kisded alkatáról mindkét ivar széles arczáról, torja és végtestének pontozatáról és első hátszelvényének hátul domboru voltáról; a nőstényt

subtiliter, inferius crasse sparsim punctato, vertice breviter cinereo-piloso et inaequaliter dense rugosiuscule-punctato, mesonoto, scutello et postscutello disperse, illo crassius, his subtilius punctatis, metanoto rude-rugoso eiusque area basali longitudinaliter-striata, mesopleuris subdisperse fortiter punctatis; clypei macula magna utrinque, orbitis oculorum internis, antennarum scapo subtus, fascia transversa pronoti et scutelli callisque humeralibus pallide-flavis; abdominis segmentis dorsalibus: primo disperse, secundo confertim punctatis, 3—4 subtiliter et subdisperse, 5-to subtilissime et confertissime punctulatis, valvula anali dorsali crebre subtiliter aciculata; segmentis dorsalibus quattuor primis margine apicali flavo-fasciatis, fascia primi medio interrupta, 2—3 utrinque aucta, ventre unicolore nigro sparsim punctato; pedibus rufis, coxis, trochanteribus femoribusque basi, anticorum latius, nigris; alis hyalinis, cellula radiali et secunda cubitali fumatis, venis fusco-testaceis, basin versus et tegulis externe ferrugineis, stigmate fulvo. — ♀; long. 10 $^{m}/_{m}$.

Hopliso punctuoso Ev. (*punctato* Kirschb.) affinis; sed thorace et abdomine multo subtilius punctatis, mox distinctus.

Species: facie lata, antennis crassis, clypeo superius subtiliter, inferius crasse sparsim punctato et utrinque flavo-maculato, mesopleuris subdisperse et fortiter punctatis, punctatura abdominis, valvula anali dorsali subtiliter crebre aciculata, pedibus maxima parte rufis, facile cognoscitur.

In Asia minore inventus est.

azonkivül még felső pelczéje pontozott karczosságáról; a hímet: rágói tövének és felsőajkának sárgás szinéről, könnyű megismerni.

Nagyvárad és Debreczen mellett fordult elő.

23. **Oxybelus elegans.** — Niger, nitidus; facie dense, parte reliqua corporis parce breviterque argenteo-pilosis; palpis fuscis; vertice et occipite subtiliter rugoso-punctatis; pronoti margine postico medio interrupto, callis humeralibus, maculis duabus scutelli, postscutello cum squamulis et mucronis apice pallide-flavis; mesonoto et scutello disperse et sat crasse punctatis; mucrone metanoti latiusculo, profunde canaliculato, apicem versus dilatato, apice profunde exciso; abdominis segmentis dorsalibus duobus primis subdisperse, reliquis confertim punctatis, valvula anali dorsali nigra, apice rufescenti leviterque excisa; pedibus nigris vel brunneo-nigris, nitidissimis, geniculis femoribusque anterioribus subtus (apud feminas latius, in maribus angustius) tibiisque anticis (apud mares etiam intermediis) externe, posterioribus vero vel posticis basi tantum pallide-flavis; tarsis anticis et posticorum articulo primo basi fulvescenti-flavis, intermediorum posticorumque articulis tribus primis brunneo-nigris, apice rufescentibus, reliquis pallide-ferrugineis, calcaribus testaceis; alis apud feminas lutescenti-, in maribus pure hyalinis, venis et stigmate brunneis, costa basi et tegulis pallide-testaceis.

Femina: antennis nigris, flagello subtus et apice obscure-rufo; mandibulis rufo-piceis vel saepius basi albido-flavis; abdomine segmentis dorsalibus 1—5 margine postico late pallide-flavo-fasciatis, fascia primi anguste interrupta, secundi late, tertii anguste emarginatis, segmentis ventralibus secundo late vel valde anguste, 3—4 anguste pallide-flavo-fasciatis, his duobus ultimis late interruptis; aculeo rufo. — Long. $7^1/_2$—8 $^m/_m$.

Mas: antennis nigris, flagello apice obscure-rufescenti; mandibulis nigro-piceis; abdomine segmentis dorsalibus 1—6 margine postico successive angustius flavo-fasciatis, fasciis quinque primis interruptis maculasque laterales formantibus, segmentorum 4—6 lateribus denticulis parvis subobtusis armatis, ventre unicolore nigro. — Long. 6—$6^1/_2$ $^m/_m$.

Oxybelo elegantulo Gerst. (Zeitschrift für die gesammten Naturwissenschaften. XXX. 1867, pag. 59, n. 2, ♀; Costa, Annuario del Museo zoologico della R. Universita di Napoli. VI. 1871, pag. 76, n. 1, ♀) colore similis; sed femina [1] maior, corpore ubique dispersius punctato, capite thoraceque supra non aenescentibus, mucrone metanoti apice profunde exciso, non vero rotundato, ano nigro tantum summo apice rufescenti pedibusque ex parte aliter coloratis, distincta. — Etiam *Oxybelo Turkestanico* mihi (*O. eburneo* Rad., Fedtsenko's Reise in Turkestan. Crabronidae, pag. 72, n. 8, ♀♂. tab. VIII. fig. 4. ♀; nec L. Duf., Dours, Catalogue synonymique des Hyménoptères de France. 1874, pag. 153, n. 15) colore similis esse videtur; sed mu-

[1] Mas. *O. elegantuli* etiam mihi ignotus est.

crone metanoti apice profunde exciso non vero rotundato, ano et tibiis tarsisque aliter coloratis; mas insuper: segmentorum 4—6 lateribus denticulatis, mox discedens.

In Hungaria centrali ad Budapestinum medio Junii et meridionali ad pagum Grebenácz, circa finem Julii, in florenti *Torili Anthrisco* L., tres feminas et duos mares inveni.

Fekete, fényes; arczát sűrű, testének többi részét ritkás rövid ezüstszinű szőrözet fedi; falámjai barnásak; fejtetője és nyakszirte finomúl redősen-pontozott; előtorjának a középen megszakított hátsó része, vállgümői, paizsának két foltja, utópaizsa s ennek pikkelyei és tőrének a vége halványsárgák; torjának középháta és a paizs szétszórtan és elég erősen pontozott; az utóhát tőre meglehetősen széles, mélyen csatornás, a vége felé szélesedő s a végén mélyen kimetszett; végtestének két első hátszelvénye kissé szétszórtan, a többi sűrűn pontozott, utolsó hátszelvénye fekete, a végén rőtszinbe játszó és sekélyen kimetszett; lábai feketék vagy barnás-feketék, igen fényesek, a két első lábpár térdei és czombjai alul (a nőstényeknél szélesebben, a hímeknél keskenyebben), első lábszárai (a hímeknél a közbülsők is) kivűlről, a két hátsó vagy csak a hátsó pedig csak a tövén halványsárgák, első kocsái és a hátulsók első íze tövön barnás-sárgák, a közbülsők és a hátsók három első íze barnás-feketék, végeiken rőtszinüek, a többiek világos rozsdabarnák, a sarkantyúk szennysárgák; a nőstények szárnyai sárgásan, a hímeké tisztán átlátszók, ereik és jegyök barnásak, a szegélyér tövön és a tőpikkelyek halványsárgák.

A nőstény: csápjai feketék, az ostor alul és a végén sötétes-rőtszinű; rágói rőtszinbe játszó szurokfeketék vagy néha tövükön fehéres-sárgák; végteste 1—5 hátszelvényének hátsó szélét széles halványsárga szalag ékesíti, az elsőnek szalagja keskenyen megszakított, a másodiké szélesen, a harmadiké keskenyen kimetszett, a hasszelvények közől a másodikon széles vagy igen keskeny, a 3—4 keskeny halványsárga szalag van s e két utóbbinak szalagja szélesen megszakított; fulánkja rőtszinű. — Hossza $7^1/_2$—8 $^m/_m$.

A hím: csápjai feketék, az ostor a végén sötétes-rőtszinű; rágói szurokfeketék; végteste 1—6 hátszelvényének hátsó szélét folyton keskenyedő halványsárga szalag ékesíti, az öt első szalag megszakított s inkább csak oldalfoltokat képez, a 4—6 szelvény oldalain kis és némileg tompa fogacskákkal fegyverzett; hasa egyszinű fekete. — Hossza 6—$6^1/_2$ $^m/_m$.

Az *Oxybelus elegantulus*-hoz szinezetére nézve hasonló; de a nőstény [1] különbözik tőle azáltal, hogy nagyobb, teste mindenütt szétszórtabban pontozott, fejének és torjának felső része nem érczes, utóhátának a tőre a végén mélyen kimetszett, nem pedig kerekített, fekete végszelvénye csak a legvégén rőtszinű és lábai másképen szinezettek. — Színezetére nézve az *Oxybelus*

[1] Az *O. elegantulus* hímjét én sem ismerem.

Turkestanicus-hoz is hasonlónak lenni látszatik; de utóhátának a töre a végén mélyen kimetszett s nem kerekített, végszelvénye, lábszárai és kocsái másképen színezettek; a hím még azáltal is különbözik, hogy végteste 4—6 szelvényének oldalai fogacskákkal fegyverzettek.

Budapest mellett a rákospalotai erdőnél junius közepén és Temesmegyében Grebenácznál julius végén, a virágzó *Torilis Anthriscus*-ról, három nőstény és két hím példányt gyüjtöttem.

24. **Oxybelus meridionalis.** — Aterrimus, subnitidus; facie argenteo-, vertice et thoracis dorso cinereo-, parte reliqua corporis parce breviterque cano-pilosis; palpis fuscis; mandibulis longe falcatis, rufo-piceis, antennis nigris, flagello apice obscure-rufo; vertice et occipite dense rugosiuscule-, mesonoto et scutello disperse et sat crasse punctatis; callis humeralibus, squamulis postscutelli et apice mucronis pallide-flavis; mucrone metanoti latiusculo, canaliculato, apice profunde exciso; abdominis segmentis dorsalibus primo disperse et sat crasse, secundo subdisperse et subtilius, 3—4 densissime, 5-to subrugose-punctatis, valvula anali dorsali nigra, apice rufescenti leviterque sinuata; segmentis quattuor primis utrinque flavo-maculatis, maculis primi mediocribus, ovalibus, secundi sublinearibus, tertii quartique minimis; ventre unicolore nigro; pedibus brunneo-nigris, genibus tibiisque anticis externe fulvescenti-flavis, duabus his posterioribus summa basi externe femoribusque intermediis infra apice flavo-maculatis, tarsorum anticorum articulis omnibus, posteriorum vero duobus ultimis et calcaribus dilute-ferrugineis, articulo primo tarsorum anticorum externe infuscato; alis fusco-hyalinis, venis fuscis, tegulis externe obscure-rufis. — ♀; long. 7 $^{m}/_{m}$.

Oxybeli nigripedis Oliv. feminae colore valde similis; sed mandibulis longioribus, vertice longius cinereo-piloso, callis humeralibus flavis, mucrone metanoti latiusculo, apice profunde exciso, non vero truncato, abdominis segmentis dorsalibus duobus primis disperse punctatis, tibiis posterioribus duabus basi externe flavo-maculatis, distinctus. — Etiam *Oxybelo ambiguo* Gerst. (Zeitschr. f. d. gesammt. Naturw. XXX. 1867, pag. 75, n. 7) similis esse videtur; sed callis humeralibus flavis, mucrone metanoti non lineari et apice rotundato etc. mox discedens.

In Hungaria meridionali ad thermas Herculis sacras Mehadienses inventus. — Teste J. Frivaldszky in Musaeo Monachiensi exemplaria nostris conformia sunt e Sicilia.

Mélyfekete, kissé fényes; arczát ezüst-, fejtetőjét és torjának hátát hamvas-, testének többi részét pedig ritkás rövid fehér szőrözet fedi; falámjai barnásak, rágói hosszú kasza-alakúak, rőt-szurokfeketék, csápjai feketék, az ostor vége alul sötétes-rőtszinű; fejtetője és nyakszirte sűrűn és némileg redősen-, torjának középháta és a paizs szétszórtan és meglehetősen erősen pontozott; vállgümői, utópaizsának pikkelyei és a tör vége halványsárgák; az utóhát töre szélesedő, csatornás, a végén mélyen kimetszett; végtestének

első hátszelvénye szétszórtan és meglehetősen erősen, a második kissé szétszórtan és finomabban, a 3—4 igen sűrűn, az ötödik kissé redősen-pontozott, végszelvénye felűl fekete, a végén rőtszinű és sekélyen öblös; a négy első hátszelvényét mindkét oldalon sárga foltok ékesítik, az első szelvény foltjai középszerűek, tojásdadok, a másodiké vonalasak, a 3—4 kicsinyek; hasa egyszinű fekete; lábai barnás-feketék, az első lábpár térdei és szárai kivűlről barnás-sárgák, a két hátsó szárai tövükön kivűlről és a közbülső czombok végeik alatt sárga-foltosak, az első kocsák összes ízei, a két hátsónak pedig csak a két utolsó íze s a sarkantyúk világos-rozsdabarnák, az első lábpár első kocsaíze kivűlről barnás, szárnyai átlátszó-barnásak, ereik barnásak, a tőpikkelyek kivűlről sötétes-rőtszinűek. — ♀; hossza 7 $^{m}/_{m}$.

Az *Oxybelus nigripes* Oliv. nőstényéhez színezetére nézve igen hasonló; de rágói hosszabbak, fejtetőjét hosszabb hamvas szőrözet fedi, vállfoltjai sárgák, torja utóhátának a töre szélesedő, a végén mélyen kimetszett, nem pedig csonkított, végtestének két első hátszelvénye szétszórtabban pontozott s két hátsó lábszára tövön kivűlről sárga-foltos. — Az *Oxybelus ambiguus*-hoz is hasonlónak lenni látszatik; de vállfoltjai sárgák, az utóhát töre nem vonalas és a végén nem kerekített.

Hazánk déli részében a mehádiai Herkules-fürdőnél találtatott. — Frivaldszky János a müncheni muzeumban a mieinkkel egyező példányokat látott Szicziliából.

Hemiptera. Poloskák.

HEMIPTERA-HETEROPTERA

A DOM. JOANNE XANTUS IN CHINA ET IN JAPONIA COLLECTA

ENUMERAVIT

Dr. Geyza Horváth.

(Cum tabula VII.)

Monarchia austriaco hungarica fine promovendorum politicorum ac mercantilium emolumentorum suorum anno adhuc 1869 ad littora Asiae orientalis commissionem certam expedivit, cui excelsum Ministerium hungaricum Dom. Joannem Xantus eruditum hungarum adlateravit, eo ipsi fiducialiter in commissis dato: ut in invisendis locis pro parte Musei nationalis Hungarici objecta quaepiam zoologica et ethnographica colligere satagat.

Modofatus vir eruditus fiduciae in se locatae expectationique de se conceptae adamussim satisfecit et collectiones Musei nationalis Hungarici copiosis objectis insignibus abunde ditavit.

Cum insecta hemiptera examinandi fortuna mihi obtigerit, specierum